

Monolog (Tek Yönlü İletişim)

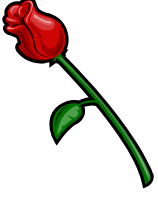
- Öğretmenin anlatması gerekenleri sınıfa aktarmasıdır. Eskiler arz etmek diye ifade ederlerdi.
- Uzaktan eğitim, hutbe, vaaz, konferans, radyo ve televizyon yayınlarında kullanılan yöntemdir.
- Öğretmen aktif (verici), öğrenciler pasif (alıcı) konumundadır.
- Öğrencilerin bilgi sahibi olmadığı konularda, öğrencilerde teorik bilgi aktarmak için kullanılır.
- Öğretmenin dersini sözlü olarak anlatması, kitaptan okuması ve öğrencilere not aldırmasıdır.
- Dil kullanımı, göz kontağı, vücut dilinin kullanımı, tahta kullanımı, yardımcı materyaller çok önemlidir.
- Verimli kullanım süresi 15 dakikadır.
- Öğrencilerin konuyu ne kadar anladığı tek yönlü iletimde değerlendirilmez. Eğer sınıfın tamamının konuyu öğrenmesi planlanmışsa monoloğun arkasından, öğrencilerin öğrenim seviyeleri test edilmelidir.

Diyalog (Çok Yönlü İletişim)

- Hem öğretme hem de öğrenciler aktiftir.
- Bütün katılımcıların bilgi sahibi olduğu konularda uygulanabilir.
- Derste kullanıldığı yerler:
 - monologtan sonra konuyu pekiştirmek için
 - geçmiş konuların ve derslerin tekrarında
 - güncel ve genel konular hakkında konuşulurken
- Öğretmen hem katılımcı hem de yönetici rolündedir.
- Öğretmen sınıfın tepkisine göre diyalogu yönlendirir.
- Mesajın doğru ve etkili verilmesinde monologtan daha etkilidir.
- Kullanım süresi 30 dakika olabilir.
- U şeklinde dizayn edilmiş sınırlarda daha iyi uygulanabilir.

Efendimiz'in (sas) kullandığı 40 öğretme metodu

Efendimiz (sas) hayatının her karesinde anlatacağı bir hususu en uygun ve en güzel bir üslupla anlatmış ve öğretmede de aynı metodu kullanmıştır. Bütün insanlığa rehber olan Efendimiz (sas)'ın hayatına bakıldığında O'nun öğretim adına kullandığı bazı metotları öğrenmek, bütün insanlar için iyi bir örnek oluşturacaktır. Burada Efendimiz'in kullandığı her bir metoda, onun hangi söz veya davranışının dayanak olduğunu anlatmak yerine sadece metodu söyleyip geçmek istiyoruz:

1. Efendimiz, söylediği hakikatleri bizzat yaşayarak hayatıyla göstermiştir.
2. Dinî yükümlülükleri tedricî (yavaş yavaş, basamak basamak) bir sistemle öğretmiştir.
3. Öğretmede orta yolda durmaya ve insanları bıktırmaktan uzak durmaya riayet etmiştir.
4. Öğrenenler arasındaki kişisel farklılıkları göz önünde bulundurmuştur.
5. Karşılıklı konuşma ve soru-cevap şeklini kullanmıştır.
6. Yanlış düşünceyi söküp atmak ve gerçek doğru bilgiyi net bir şekilde muhatabın kafasına yerleştirmek için aklî ölçüleri kullanmıştır.
7. Muhataplarına soru yöneltmiş, böylece onların zeka ve bilgi seviyelerini ölçmüştür.
8. Mukayese ve örneklendirme metodunu kullanmıştır.
9. Benzetme ve halk arasında yaygın olarak kullanılan örnekleri kullanmıştır.
10. Anlattığı hususu, elinde herhangi bir şey ile yere ve toprağa çizerek bizzat göstermiştir.
11. Sözle beraber jest ve mimiklerini kullanmış ve el ile işaretlerde bulunmuştur.
12. Önemine binaen, halin mümkün kıldığı bir nesneyi bizzat eline almış, eliyle kaldırmış ve arkasından söyleyeceği hususu söylemiştir.
13. Muhataplarından bir soru gelmeden söze önce kendileri başlamıştır.
14. Muhatabının sorusuna eksik ve fazla olmadan cevap vermiştir.
15. Muhatabının sorusuna, onun ihtiyacına binaen sorduğundan daha fazlasıyla cevap vermiştir.
16. Muhatabını, güzel bir hikmete binaen, sorduğu sorudan daha önemli bir hususa yönlendirdiği de olmuştur.
17. Soru soranın sorduğu soruyu tekrarlamasını istemiştir.
18. Muhatabın aldığı cevabı tekrar etmesini istemiştir. Böylece cevap unutulmayacaktır.
19. Bildiği bir husustan dolayı kişiyi imtihan etmiştir ki bununla doğru cevap vereceği için kişiyi sena etmek, övmek istemiştir.
20. Önünde olan bir olaya karşı susma yolunu tercih etmiştir.
21. Öğretme esnasında meydana gelebilecek imkan ve fırsatları değerlendirmiştir.
22. Latife ve şaka yoluyla öğretmeyi tercih etmiştir.
23. Öğrettiği hususu yeminle tekit etmiş perçinlemiştir.
24. Öğretilen hususun önemine binaen sözü üç kere tekrar etmiştir.
25. Konunun önemini oturuşunu ve duruşunu değiştirerek ve sözü tekrar ederek göstermiştir.
26. Cevabı geciktirerek muhatabın sorusunu tekrar etmesini sağlayarak onu uyarmıştır.
27. Muhatabı intibaha sevk etmek için, onu omuzundan veya elinden tutmuştur.
28. Muhatabı teşvik için veya onu sıkıntıya sokacak bir durumdan dolayı, bazı hususların gizli kalmasını yeğlemiştir.

29. Söyleyeceği hususun hafızalarda daha iyi yer etmesi veya ezberlenmesi için, sözü kısa ve öz bir şekilde ifade etmiş, daha sonra ise ayrıntılarına geçmiştir.

30. Cevabın birkaç madde ile verileceği durumlarda önce cevabın kaç maddeden oluştuğunu bildirmek için sayıyı söylemiş daha sonra saymıştır.

31. Va'z etme, nasihat etme ve öğüt verme metodunu kullanmıştır.

32. İnsanların şevklerini kamçılama veya neticesi elem verici hususlardan şiddetle uzaklaştırma (Terğib ve terhib) metodunu kullanmıştır.

33. Kıssa ve geçmiş ümmetlere ve insanlara dair haberlerle öğretme metodunu uygulamıştır.

34. Sorunun cevabının muhatabı utandırma ihtimali olan hususlarda önce nazik bir hazırlık süreci hazırlamış ve soruyu öyle cevaplandırmıştır.

35. Sorunun cevabının muhatabı utandırma ihtimali olan hususlarda üstü kapalı olarak kinaye yoluyla ve işaret ederek yetinmiştir.

36. Kadınlara öğretmeyi ve nasihat etmeyi de asla ihmal etmemiştir.

37. Halin gerektirdiği durumlarda öğretme hususunda azarlayıp paylamayı (ta'nif) ve kızmayı (gadab) da ihmal etmemiştir. Ne var ki onun paylaması ve kızması da merhamet yörüngesinde ve ümmetinin selameti için olmuştur.

38. Talim ve tebliğde, kitabeti (yazma metodunu) da kullanmıştır.

39. Yabancı dilleri (mesela Süryaniceyi) öğrenmesi için bazı sahabileri görevlendirmiştir ki bu husus da günümüzde dünyanın dört bir tarafında İslam'ın güzelliklerini öğrenmek isteyenlere karşı yapılacak vazifenin çok önemli bir basamağını teşkil etmektedir.

40. Bizzat kendi mübarek zatıyla talimde bulunmuştur.

Evet, Efendimiz (sas) evrensel bir eğitim-öğretim sistemi getirmiş ve bütün kalbleri, bütün ruhları, bütün akılları, bütün nefisleri ideal ufka yükseltecek bir mesaj sunmuştur. Sadece O'nun getirdiği sistemdir ki hem ruhu, hem akıllı hem de nefsi, yükselebilecek en son noktaya ulaştırmıştır.

Ailem Dergisi, Sayı 168